

පංචක්කන්ධ

<https://puredhamma.net/key-dhamma-concepts-that-have-been-hidden/two-key-mental-factors-sanna-and-vedana/five-aggregates-introduction/>

පංචක්කන්ධ - හැඳින්වීම.

1. සමූහ පහ හෙවත් පංචක්කන්ධ වන්නේ රූප (උව්‍යමය ආකාර), සංඤ (සංජානනය,ප්‍රත්‍යක්ෂය), වේදනා, සංකාර (අකුසල්/චල රහිත ක්‍රියා) සහ විඤ්ඤා (සිහි ඇති බව, සම්ප්‍රජානනය). පංච යනු පහ සහ කන්ධ යනු රාශිය හෝ ගොඩ, කන්ද; එහෙයින් පංචක්කන්ද යනු සමූහ පහ යන අදහසය. සමහර අවස්ථාවල පංචක්කන්ධ යන පදය යොදා ගන්නේ එම සංස්කෘත පදයෙන් සැබෑ අදහස කියවෙන්නේ නැත. පංචක්කන්ධ යන්න මනුෂ්‍ය ශරීරයට ද භාවිතා කළත් එය “ මෙම භූමි තල 31 න් යුත් මේ ලෝකයේ” ඇති සෑම දෙයක්ම යන්නට වෙනත් නමක් සේ යොදා ගනී. “මේ ලෝකයේ” ඇති සෑම දෙයක්ම පංචක්කන්ධ යෙහි අඩංගුය. එය ඕනෑම කෙනෙකුට අත්දැකිය හැකි සියල්ලමය.සියලු උව්‍යමය දේ සහ මනෝ අංග සහ සියලු මානසික දේ පංචක්කන්ධ යෙහි අඩංගුය.

2.පංචක්කන්ධ යෙහි අඩංගු සංඝටක පහ එකලොස් ආකාරයක කාණ්ඩ වශයෙන් වෙන් කළ හැක: අතීත,වර්තමාන,අනාගත, ඇත,මෑත, රළු (ඕලාරික),සුමට (සුකුමා),අභ්‍යන්තර (අපීජත්ත), බාහිර (බහිජ්ජා), ප්‍රිය (පහීත),අප්‍රිය (අපහීත). එය පරිකල්පනය කළ නොහැකි තරම් විශාල මේ ලෝකයේ සියල්ලම අඩංගුවන කල්පිතයකි.

නිදසුනක් වශයෙන් රූප කන්ධ (උව්‍යමය දේ වල එකතුවක්) පංචක්කන්ධ වල එක් සංඝටකයකි.එය දෙකොටසකට බෙදේ: අභ්‍යන්තර (ආධ්‍යාත්මික හෝ අපීජත්තා) බාහිර (බහිජ්ජා). අභ්‍යන්තර රූප නම් භෞතික ඉන්ද්‍රියන් පහ වන ඇස (වක්ඛු), කන (සෝත),නාසය (ඝාණා), දිව (ජීවිහා), කය (කාය) වශයෙනි.මේවා අප දකින්නාවූ භෞතික ඉන්ද්‍රියන් වන ඇස කන ආදිය නොව ඉතා සියුම් රූප වේ. අප මරනයට පත්වූ විට සියලු අභ්‍යන්තර රූප වක්ඛු, සෝත,ඝාණා,ජීවිහා, හා කාය න් මරණයට පත්වේ,

ඒවා මරණයට පත් සිරුරක් ආශ්‍රිතව පවතින්නේ නැත. භෞතික සිරුරෙහි ප්‍රාණාවන් බව නැසිය ගිය විට අපිවි දැව කඳක් බඳය. අනෙක් අන්‍යන්තර සියුම් රූප සතර හඳවන ආසන්නයේ පවතී (විද්‍යාඥයින්ට ඒවා සොයා ගත නොහැක). කාය රූප මුල සිරුර පුරාම විහිදී පවතී. සිරුරේ ඕනෑම තැනක් (නිය හා කෙස් හැර) සංවේදී වන්නේ එහෙයිනි. **“යන්ත්‍රයේ භූතයා - මනෝමය කයට සමාන පදයක් ”** කියවන්න. “ මේ ලෝකයේ ” අනෙක් සියලුම ද්‍රව්‍යමය වස්තූන් හෝ රූප අයත් වන්නේ බාහිර රූප කාණ්ඩයටය: පුද්ගලයින්,නිවාස, ග්‍රහ ලෝක, මන්දාකිණි ආදිය එනම් අන් සියලු දේම. රූප යනු සියලු ද්‍රව්‍යමය සංසිද්ධි එනම්: වන්න (විත්‍ර හෝ අප සාමාන්‍යයෙන් රූප යයි හඳුන්වන දේ),සඳ්ද (ශබ්ද), ගන්ධ (ගඳ සුවඳ), රස සහ පොට්ටබ්බ (ස්පර්ෂ) යන සියල්ල රූප ඝනයට අයත් බව සිතියට ගත යුතුය.

3. පංචඋපාදානක්කන්ද (හෝ පංච උපාදානක්කන්ද) යන්න පංචක්කන්ද යෙහි ඉතා කුඩා උපකුලකයකි. මේ ලෝකයේ යම් පුද්ගලයෙක් අනෙක්ව ක්‍රියාකරණ හෝ බැඳීම් ඇති දේ හෝ සංකල්ප පමණක් පංචඋපාදානක්කන්ද වලට අයත්ය. මෙය පහත සඳහන් ආකාරයට සිතා බලන්න.

පංචක්කන්ද විශාල පවුරක් නම් මැස්සෙකු ඒ මත වැසූ විට එය අල්වා ගන්නේ හෝ ස්පර්ෂ කරන්නේ උගේ කුඩා පාද සයෙන් පමණක්ය. එහෙයින් එම මැස්සාට උගේ කුඩා පාද සයෙන් ස්පර්ෂ කරන ක්ෂේත්‍රය පංචඋපාදානක්කන්දයට සමාන ය, එය පංචක්කන්ද නැමති පවුරේ ඉතාමත් අල්පවූ කුඩා ප්‍රදේශයක් පමණි. තම පාද සයෙන් පවුර අල්වා සිටින මැස්සා මෙන් අපද මෙම ලෝකය උපාදාන හෝ ග්‍රහනය කර ගත ඇත්තේ අපගේ ඉන්ද්‍රියන් සයෙනි. අප දැක බලා, ගඳ සුවඳ ආග්‍රාණය කර, රස විඳ,ස්පර්ෂ කර මේ ලෝකය ප්‍රදානය කරන්නාවූ දෙයින් ඉතා කුඩා ප්‍රමාණයක් ගැන පමණක් සිත යොමු කරයි.එහෙයින් මෙම “අති විශාල ලෝකයට” අප බැඳී ඇත්තේ ඉතා අල්පවූ කිහිපයක් ඔස්සේය,අපට නිවන් අවබෝධ කිරීම පිණිස අත්හැරිය යුත්තේ ඒ සුලු දෙය පමණි. මෙය නිතර නිතර කියවා මෙහෙහි කිරීමෙන් ධර්මාවබෝධය ලද හැක.

4.අප බාහිර ලෝකය අත්දකින්නේ එම වස්තූන් දැකීමෙන්, ශබ්ද වලට සවන් දීමෙන්, ගන්ධ ආග්‍රාණය කිරීමෙන්, අහාර රස විඳීමෙන් වස්තු ස්පර්ෂ කිරීමෙන් සහ භෞතික වස්තු මෙන්ම සංකල්ප ගැන සිතීමෙන්ය. මේ සියලු අත්දැකීම් අනෙක් සමූහවලද

දක්නට ඇත:අප ඒවා සංඥාණය (සංඥ) කරයි,ඒවාට සංවේදීව වින්දනය (වේදනා) කරයි,අප ඒවාට ඇලීමෙන් හෝ ප්‍රතිකේෂ කිරීමෙන් අභිසංකාර (කම්ම) රැස්කරයි. මේ සියල්ලම ගැන අප දනී (විඥාණ හෝ දැනීම). එහෙයින් අප අත්දකින්නේ හෝ ග්‍රහණය කරන්නේ පංචක්කන්ධයෙන් ඉතා සුළු කොටසක් බව පැහැදිලිය.

5. එය පංචඋපාදානක්කන්ධ, බැඳී ඇති සමූහ පහ පිලිබඳ කෙටි සම්පින්ඩණයකි. අප සංකාර ජනනය නොකරන්නේ නම් එය හුදු පංචක්කන්ධ බවට පත්වේ.

ඔබට පංචක්කන්ධ සහ පංචඋපාදානක්කන්ධ අතර වෙනස පැහැදිලිවන තෙක් ඉහත දැක්වූ කොටස ඉතා සැලකිල්ලෙන් කියවන්න. අර්හතුන්වහන්සේ නමක් බාහිර වස්තුවක් ගැන අත්දැකීමකදී උන්වහන්සේ අභිසංකාර ජනනය නොකරයි. එහෙයින් අර්හතුන් වහන්සේට පංචඋපාදානක්කන්ධ නැත.

සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයේදී අභිසංකාර වෙනුවට සංකාර යයි කියමු. එහෙත් පුනර්භවයට හේතු වන්නේ අභිසංකාර පමණි. එහෙයින් අර්හතුන්වහන්සේ, සංකාර මිස අභිසංකාර නොකරයි.එනම් උපාදාන හෝ බැඳීම් (අල්වා ගැනීම්) නැත. මෙය සං සහ සංකාර යටතේ සාකච්ඡා කෙරේ. සාමාන්‍ය පුද්ගලයෙකු බාහිර වස්තුවක් අත්දැකීමේදී ලෝභ, ද්වේෂ සහගත හෝ අවිද්‍යා සහගත සිතිවිලි ජනනය කිරීමෙන් අභිසංකාර උපදවයි එහෙයින් පංචඋපාදානක්කන්ධ උපදවයි. එහෙයින් පංචක්කන්ධ සහ පංචඋපාදානක්කන්ධ අතර වෙනස රුදා පවතින්නේ (අභි)සංකාරක්කන්ධ මතය. එසේම එක් එක් පුද්ගලයාට තමාගේම පංචඋපාදානක්කන්ධ ඇත. එසේ වන්නේ සංඥ, වේදනා,සංකාර,සහ විඥාණ (එසේම බාහිර සහ අභ්‍යන්තර රූප) ඒ පුද්ගලයාට අනුපම (විශේෂිත) වන හෙයින්ය.

සංඥ (සංඥාණය)

මූලික අවස්ථාවේදී සංඥ යනු බාහිර උත්තේජකයක් හඳුනාගැනීමයි. එහෙත් එහි ඊට වැඩි යමක් ඇත. යම් දෙයක් හඳුනාගැනීම, බලලෙක් යයි සිතමු ඊට අමතරව බලලා කුමන වර්ගයේදැයි සමහර අයට පැවසීමට හැකියාව ඇත. යම් වස්තුවක් සම්බන්ධ සංඥ පුද්ගලයාගෙන් පුද්ගලයාට අනුව වෙනස් වේ.

අනෙක් ඉන්ද්‍රියන් සතර සම්බන්ධ වද මෙය සැබෑය. අපට ශබ්දයක් ඇසෙන විට එය කුමක් දැයි හඳුනා ගනී, පක්ෂියෙකුගේ ගී හඬක් යනාදී වශයෙනි. සමහරුන්ට ගී නාදයෙන් පක්ෂියාද හඳුනා ගත හැක. එහෙත් සමහරුන්ට එම හැකියාව නැත. ඕනෑම ගඳ සුවඳක් , රසයක් හෝ ස්පර්ශයක් ක්‍රියා කරන්නේද මේ ආකාරයටමය. සංඥාවලින් තොරව අප අවට ඇති කිසිවක් හඳුනා ගැනීමට නොහැක. එසේම එකිනෙකා අතර අර්ථවත් අන්දමින් සංනිවේදනය කළ නොහැක.

භූමි තල 31 න් එක් තලයකි අසංඥා තලය. එහි ජීවත් වන සත්වයින්ට සංඥා හෝ සංඥාණය නැත.එහෙයින් මූලික වශයෙන් එම සත්වයින් සවිඥාණක නොවේ (සතිමත් බවෙන් තොරය).මනසෙහි කිසිවක් සටහන් නොවේ. යමෙක් සත්වන ධ්‍යාණයට, නේවසංඥා නාසංඥා ධ්‍යාණයට , පත්ව ඇත්නම් හෙතෙම අසංඥා භූමි තලයක උත්පත්තිය ලැබුවිට ලබන්නාවූ අත්දැකීම් කුමන ආකාරයක් දැයි දනී.

සංඥා වඩාත් සවිස්තරව “ සෝවාන් පුද්ගලයෙකු අන්තර්ග එකම අකුසලය කුමක්ද ?” සහ “ අනිච්ච සංඥාව වඩන්නේ කෙසේද” යටතේ දැක්වේ.

වේදනා

මෙතැන් සිට වේදනා ආකාර පහක් සහ ඒවා උදාවන අන්දම සාකච්ඡා කරමු. මෙම පහට අමතරව අනෙක් වර්ග වල වේදනාද ඇත, සෝවාන් අධියර සඳහා අවබෝධ කළ යුතු වැදගත් වේදනා වන්නේ මේවාය. මින් තුනක් උදාවන්නේ කර්ම විපාක වශයෙනි අනෙක් දෙක උදාවන්නේ සංකාර (කෙලෙස් සහිත සිතිවිලි) නිසාය.

වේදනා යනු “වීම දැනවීම” යි. මූලික වශයෙන් අපගේ ඉන්ද්‍රියන් සය ඔස්සේ යමක් සංනිවේදනය වූ විට අප එය ගැන දැන ගනී, එය වේදනා වේ.

මෙම ලෝකයේදී මගහැරිය නොහැකි වේදනා තුනකි. සුඛ වේදනා (සැප හෝ සතුට දැනීම), දක් වේදනා (අප්‍රසන්න හෝ වේදනාත්මක දැනීම) සහ වින්දනයෙන් තොර දැනගැනීම පමනක් ඇති අදක්ඛම අසුඛ (දුකෙන් හෝ සැපෙන් තොර, උදාසීන) එය උපේක්ඛා වේදනා සේ හැඳින් වේ.

උපේක්ඛා යන පදය සප්ත බොජ්ජංග යෙහි එන, වර්ධනය කළ යුතු මනසෙහි උසස් අවධියක් (මධ්‍යස්ථ හෝ උපේක්ෂාව)සඳහා වෙන් කළ මැනවි. බොහෝ විට

උපේක්ෂා යන පදය පරිවර්තනය කරන්නේ සාවද්‍යව උදාසීන දැනීමක් සේය, එහෙත් එය එතරම් වැදගත් ගැටළුවක් නොවේ.

උදාවීම වැලැක්විය හැකි තවත් වේදනා දෙවර්ගයක් ඇත එනම් සෝමනස්ස (ප්‍රසන්න) සහ ද්‍රෝමනස්ස (අප්‍රසන්න) වේදනා. ඒවා මනසින් පමණක්ම ජනනය කළ ඒවා වන අතර කෙලෙස් සිතිවිල (සංකාර) නිසා ඇති වේ. විස්තර පහත දැක්වේ.

වේදනා උදාවිය හැකි මාර්ග දෙක

මාර්ග දෙකකින් වේදනා උදාවිය හැකියි:

- 1.පෙර කර්මයක ආදීනව වශයෙන් එනම් කම්ම විපාක. කම්ම හෝ සංකාර බොහෝ ජීවිත ගනනකට පෙර සිදු කළ දේ විය හැක.
2. සංකාරයක සෘජු ආදීනවයක් වශයෙන් (දැනට කරමින් ඉන්නා ක්‍රියාවක් හෝ සිතන ආකාරය යයිද පැවසිය හැක).

කම්ම විපාක වලින් උදාවන වේදනා

අරහතුන් වහන්සේලා ඇතුළුව ඕනෑම කෙනෙකුට කම්ම විපාක දේ. සෑම කෙනෙකුටම කම්ම විපාක මග හැරිය හැකි වුවත් සමහර කම්ම මගහැරිය නොහැකි තරමට ප්‍රබලය. නිදසුනක් වශයෙන් බුදුන්වහන්සේට පවා කම්ම විපාක වශයෙන් ජීවිතයේ පසු භාගයේදී භෞතික කාය වේදනා ඇතිවිය.බොහෝ ජීවිත ගනනකට පෙර කරන ලද නරක කර්මයක් නිසා මොග්ගල්ලාන තෙරුන්වහන්සේ සොරුන්ගෙන් පහර කෘ පිරිනිවන් පෑ සේක.

එහෙත් කම්ම විපාක ඒකාන්තයෙන්ම සිදුවේයයි කිව නොහැක. සමහර ඒවායේ බලය හීන කළ හැක (මෙය විනය හා මෙත්තා භාවනාව යටතේ සාකච්ඡා කරමු), සියලු කම්ම කාලයාගේ ඇවෑමෙන් බෙල හීන වේ. සමහර කම්ම මහා කල්ප 91 තුළ එල නොදන්නේ නම් ඒවායේ අවසානයේදී ශක්තිය හීන වී අහෝසි වී යයි. බොහෝ කම්ම

විපාක දීමට අවශ්‍ය තත්ත්වයන් මතු වීමට ඉඩ නොදීමෙන් මගහැරිය හැක. (“ සංකාර, කම්ම, කම්ම බීජ, කම්ම විපාක ” යටතේ ඇති කම්ම බීජ ගැන ඇති සාකච්ඡාව කියවන්න).

සංකාර වලින් උදාවන වේදනා

අරහතුන් වහන්සේලා අභිසංකාර ක්‍රියා (ලෝභ ද්වේෂ මෝහ යන්ගෙන් යුත් සිතින් කරන්නාවූ සංකාර) නොකරන නිසා උන්වහන්සේලාට සංකාර වලින් උදාවන වේදනා නොදැනේ. අභිසංකාර නිසා ඇතිවන්නාවූ දැනීම් අරහතුන් වහන්සේලා මග හරියි. නිදසුන් කිහිපයක් ආධාරයෙන් මෙය වඩාත් පහසුවෙන් පැහැදිලි කළ හැක.

1. තුන් දෙනෙක් විදියේ පහළට ඇවිදී. ඉන් එක්කෙනෙක් (A)අන්ත දුකෂිණ වාදී දේශපාලන අදහස් දරණ අතර දෙවැන්නා (B) අන්ත වාමාංශික යෙකි, තෙවැන්නා අරහතුන්වහන්සේ නමකි (C) කිසිවෙකුටවත් විශේෂයක් දක්වන්නේ නැත. මේ තිදෙනාම ඔවුන් දෙසට පිය නගන දුකෂිණ වාදීන් බෙහෙවින් නුරස්නා ප්‍රසිද්ධ දේශපාලකයෙක් දකී.මෙම දැක්මෙන් A අසතුටට පත්වන අතර B සතුටට පත්වේ. එහෙත් මෙම දැක්මෙන් අරහතුන්වහන්සේගේ සතුටට හෝ අසතුටට හේතුවන දැනීමක් ඇති නොවීය. තිදෙනාම දුටුවේ එකම පුද්ගලයා වුවත් එක් එක්කෙනා ජනනය කළේ වෙනස් (වින්දනයන්) වේදනාවන් වේ. මෙහිදී A සහ B වේදනා ජනනය කළේ තමා විසින්ම බව අවබෝධ කරගැනීම වැදගත්ය.

2.වස්තුව සොයා ගිය යහළුවන් දෙදෙනෙකුට මැණිකක් සොයා ගත හැකි විය. දෙදෙනාම අපමන සතුටට පත්විය. එය වටිනා මැණිකක් නිසා සියල්ල තමා සතු කර ගැනීමට සිතූ එකෙකු අනෙකා මරා දැමීය. එහෙත් මැණික අලෙවි කිරීමට ගිය විට එය එතරම් වටිනාකමක් නැති බව වැටහුනි. මොහොතකින් සතුට දුක් වේදනාවකට පත් විය. එම වර්ණ ගන්වන ලද ගලෙහි කිසි වෙනසක් නොවූවත් ඒ ගැන ඇති සංඥාණය (සංඥ) වෙනස් වී ඇත.

3. ආදරවන්ත යුවලක් ගැටීම්වලින් තොරව බොහෝ කලක් එකට ජීවත් විය. කෙසේවෙතත්, දිනක සුළු වචන නුවමාරුවකදී සැමියා බිරිඳට අතුල් පහරක් එල්ල

කළේය. අනුල් පහරෙන් හටගත් භෞතික වේදනාව මිනිත්තු කිහිපයකට වඩා රැඳී නොතිබුනත් අප කෙතරම් වෙලාවක් මානසික වේදනාවකින් දුකට පත්වන්න ඇත්ද? ස්වාමියා පවා භෞතික වේදනාවකට ලක් නොවුවත් ඔහු තම බිරියට සැබෑවටම ආදරය කළා නම් දින ගනනක් දුක් වේදනා විඳින්න ඇති. මෙම සිද්ධි දෙකෙහිදීම සැබෑ දුක් වේදනාව පවතින්නේ ඔවුනොවුන්ට ඇති බැඳීම මතය. බිරිඳ ගේ පාදය මතට යමක් ඇද වැටීමෙන් ඒ හා සමාන භෞතික වේදනාවක් ඇති විය හැක. එහෙත් ඇයට ලතාවෙව් සිටින මානසික වේදනාවක් ඉන් ඇතිවන්නේ නැත.

බුදුන් වහන්සේ ධම්ම වක්ක පවත්තන සූත්‍රයේ දුක්ඛ විස්තර කළේ “ජාති’පි දුක්ඛ, ජරා’පි දුක්ඛ, ව්‍යාධි’පි දුක්ඛ, මරණං’පි දුක්ඛම්, අප්පියෙහි සම්පයොගෝ දුක්ඛෝ, පියෙහි විප්පයොගෝ දුක්ඛෝ, යම්පි’ච්චම් න ලබාති නම්’පි දුක්ඛම් , සංකිත්තේන පංචුපාදානක්කන්ධ දුක්ඛ”

බොහෝ දෙනෙක් මෙය සාවද්‍ය ලෙස පරිවර්තණය කරන්නේ ඉපදීම දුකකි, වියපත් වීම දුකකි, මරණයට පත්වීම දුකකි යනාදී වශයෙනි. කෙසේවෙතත්, පද පෙළෙහි “පි” භාවිතා කළත් අවස්ථාවට අනුව එය “පි” (ප්‍රිය) යන අර්ථයෙන්ද නැතහොත් “අපි” (අප්‍රිය) යන අර්ථයෙන් භාවිතා කර ඇත්දැයි විමසා බැලීම අවශ්‍යය. “ජාති අපි දුක්ඛ” යනු යමෙක් අප්‍රිය කරන්නාවූ දෙයක උපතක් දුකට හේතු වේ යන්නයි. “ජරා’පි දුක්ඛ” , යනු ප්‍රිය කරන්නාවූ දෙයක් ජරාවට (දිරා පත්වීම) පත්වීම දුකට හේතු වේ යන්නයි. “ මරණං’පි දුක්ඛ.” යනු ප්‍රිය කරන්නාවූ දෙයක/කෙනෙකුගේ මරණය දුකට හේතු වේ යන්නයි. එහි පූර්වාපරයද සත්‍යය. අප්‍රිය කරන්නාවූ දෙයක් ජරාවට (දිරා පත්වීම) පත්වීම සතුටට හේතු වේ. එසේම අප්‍රිය කරන්නාවූ කෙනෙකුගේ මරණය සතුටට හේතු වේ. ඔබ කැමති ඕනෑම නිදසුනක් ගෙන සිතා බලන්න, මෙය සැම විටම සත්‍යය. දුකට පත්, බිත් ලාඛන් ගේ හිතවතුන් හැර අන් සෑම කෙනෙක්ම එම මරණට ගැන සතුටට පත්විය.

“පියෙහි විප්පයොගෝ දුක්ඛෝ, අප්පියෙහි සම්පයොගෝ දුක්ඛෝ” යනු “ හිතවතෙකුගේ විශ්වාස ශෝකය ගෙනේ, එසේම නුරැස්නා අයගේ ඇසුරු ශෝකය ගෙනේ ” යයි බුදුන් වහන්සේ තව දුරටත් පහදා දුන් සේක.

එහෙයින් මෙම දෙආකාර වේදනා හටගන්නේ ලෝභ, ද්වේෂ හෝ මෝහ නිසාය, ඒ සියල්ලම හටගන්නේ අභිසංකාර හේතු කොටගෙනය. වේදනා පවතින්නේ තමා තුලය. එය බැහැරින් එන දෙයක් නොවේ. අපගේම වේතනා මගින් බාහිර දේවල් අපගේ සතුට හා දුක ඇති කිරීම පිණිස යොදා ගනී.

වඩාත් ගැඹුරු විමර්ශනයක් සඳහා කියවන්න **“වේදනා (දැනීම්) දෙආකාරයකින් ඇතිවේ”** සහ **“ වේදනා සුඛ දුක්ඛ සෝමනස්ස සහ දෝමනස්ස”**.

විඤ්ඤාණ (සම්ප්‍රජානනය හෝ සිහි ඇති බව)

අ. විඤ්ඤාණයේ මූලික මට්ටම

1. විඤ්ඤාණ යනු සතිමත් බවය නැතහොත් සිහි ඇති බව: යම් මෙහොතකදී යමෙක් ලෝකය දකින්නේ කෙසේද එනම් එම මොහොත ගැන යමෙකුගේ අත්දැකීමයි. එහි, අත්දැකීම් මත ගොඩ නැගුණු යම් අපේක්ෂාවක්ද ගැබ්ව ඇත.

වේදනා, සංඥා, සහ වේතනා (මුලුමනින් 52 ක් වේ **“වේතසික (මනෝ සාධක) ”** කියවන්න) යන මනෝ සාධක වලින් විඤ්ඤාණ **“වර්ණාවත්ච”** ඇත. **යම් වස්තුවක් දෙස බලන නොයෙක් දෙනාට එය විවිධාකාරයට සම්ප්‍රජානනය වේ, එහෙයින් විවිධාකාර වේදනා, සම්ප්‍රජානනයන් හා අභිප්‍රායන් (සංකාර) ජනනය කරයි.** ප්‍රධාන මනෝ සාධක මෙහිදී සාකච්ඡා කරමු. අන් සෑම දෙයක්ම වාගේ මොහොතින් මොහොතට විඤ්ඤාණයද වෙනස් වේ.

2. සත්වයාගේ නව හෝ පැවැත්ම අනුව **විඤ්ඤාණයෙහි “පර්යන්ත මට්ටම්”** විවිධය. මනුෂ්‍යයාගේ විඤ්ඤාණයෙහි **“පර්යන්ත මට්ටම”** තිරිසන් සතෙකුගේ මට්ටමට වඩා වැඩිය. මිනිසුන් අතරේ අනු මට්ටම්ද ඇත, පොතේ දැනුමට අනුව **විඤ්ඤාණය** සමානුපාතිකද නොවේ එහෙත් එය ලෝකයේ යථා ස්වභාවය පිලිබඳව ඇති අවබෝධයට අනුව වෙනස් වේ.

මාර්ග ඵල අනුව විඤ්ඤාණයෙහි “පර්යන්ත මට්ටම්” සතරක් ඇත. සෝවාන් ඵලයට පත්වීමත් සමග විඤ්ඤාණය උසස් මට්ටමකට වැඩිම අරඹයි. එතැන් පටන් සකදාගාමී ඵලයේදීත් අනාගාමී අවධියේදීත් උසස් මට්ටමකට වැඩි අරහත් භාවයට පත්වීමත් සමග උච්චතම මට්ටමට පත් වේ. අරහතුන්වහන්සේලාට පාරිශුද්ධවූ විඤ්ඤාණයක් (අනිදස්සන විඤ්ඤාණ) ඇත, එය පඤ්ඤා භවත් ප්‍රඤ්ඤා සේ හැඳින්වේ.

එහෙයින් යමෙක් මේ ලෝකයේ යථා ස්වභාවය එනම් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනන්ත අවබෝධ කරයි නම් විඤ්ඤාණය වඩ වඩාත් පාරිශුද්ධ වේ. එවැන්නෙකු යම් වස්තුවක් දකින විට ඇතිවන සංඥාණය වෙනස්ය. එහෙත්, අයහපත් අයෙක් එවන් වටිනා වස්තුවක් ලබා ගැනීමට මනුෂ්‍ය ඝාතනයකට වුවද පෙළඹේ. අරහතුන් වහන්සේ නමකට එවන් වස්තුවක් මොන තරම් වටිනා කමකින් යුක්ත වුවත් නමා සතු කර ගැනීමේ අභිප්‍රායක් නැත.

3. විඤ්ඤාණයෙහි “පර්යන්ත මට්ටම්” ඒ අයුරින්ම හවයෙන් හවයට සංක්‍රමනය නොවන්නේ ඇයිදැයි පැහැදිලිය. මනුෂ්‍යයෙක් මරණයට පත්ව මුවෙක් සේ යලි උපත ලැබුවහොත්, එම මනුෂ්‍යයාගේ විඤ්ඤාණයෙහි “පර්යන්ත මට්ටම” (මනුෂ්‍ය හවයෙහි උත්පත්තියට හේතු වූ කම්ම බීජ වල කම්ම විභව්‍ය යෙහි ඵලයෙකි, “සංකාර, කම්ම, කම්ම බීජ, කම්ම විපාක” කියවන්න) මරණයට පත්වී මුවෙක් හා සම්බන්ධ අඩු “ පර්යන්ත මට්ටම” කින් යුත් විඤ්ඤාණයක් සක්‍රීය වේ.

4. අවම වශයෙන් සෝවාන් ඵලයටවත් නොපැමිණි අයෙකුගේ විඤ්ඤාණයෙහි “ පර්යන්ත මට්ටම” පහත්ම තීරයට අනුරූපී තැන් සිට උසස්ම බ්‍රහ්ම ලෝක මට්ටම අතර ඕනෑම මට්ටමක පැවතිය හැකිය. එය සම්පූර්ණයෙන්ම තීරණය වන්නේ මරණ මෙහොතේ දී ග්‍රහණය කර ගන්නා ලද කම්ම බීජ මතය.

5. විඤ්ඤාණයෙහි “පර්යන්ත මට්ටම” මත පදනම්ව ජීවිතයක වටිනාකම දළ වශයෙන් කාණ්ඩ ගත කිරීමට හැකිය.

ඒ අනුව කෙලෙස් මුලුමනින්ම ප්‍රහීණ කර ඇති හෙයින් ඉහළම මට්ටමෙහි සිටින්නේ අරහතුන්වහන්සේය. අනාගාමී, සකදාගාමී සහ සෝවාන් ක්‍රමයෙන් පහත මට්ටමක ඇත. මෙම සතර අදියර “මේ ලෝකයේ ” ඕනෑම සතුවයෙකුට ලබා ගත හැකි උසස්ම මට්ටම වේ.

අරූප ලෝක සතරෙහි සහ රූප ලෝක 16 හි සතවයන්ගේ විකල්පකථාණය ලෝක සහ ද්වේෂ වලින් දූෂ්‍ය වී නැත, ඒවා ධ්‍යාණ තත්ත්වයන්ය. කෙසේවෙතත්, මාර්ග ඵල (නිවන් මගෙහි සතර අදියරෙන් එකක්) ලත් අය හැර එම භූමි තල වල සතවයින්ගේ විකල්පකථාණයෙහි “පර්යන්ත මට්ටම” ඕනෑම භූමි තලයක ජීවත්වන සෝවාන් පුද්ගලයෙකුගේ විකල්පකථාණයෙහි “පර්යන්ත මට්ටම” ට වඩා අඩුය.

දේව ලෝක සයෙහි වාසීන්ගේ විකල්පකථාණය ද්වේෂයෙන් තොරය.

පහත් නිරයයන් සතරෙන් ඕනෑම භූමි තලයක ප්‍රාණීන්ට ලෝක,ද්වේෂ සහ මෝහ යන කෙලෙස් තුනම ඇත.

මිනිසාට ලෝක,ද්වේෂ සහ මෝහ යන කෙලෙස් තුනම ඇත.මෙම තුනම ප්‍රතීණ කර අරහන් භාවයට පත් විය හැකි විශේෂ ස්ථානයක මනුෂ්‍යයා සිටී.

6.සතව ඝාතනයක් හා සම්බන්ධ කම්ම විපාක ඝාතනයට ලක්වූ එම සතවයාගේ විකල්පකථාණයෙහි “පර්යන්ත මට්ටම” අනුව වෙනස් වේ. අරහතුන් වහන්සේ නමක් ඝාතනය කිරීම ඉතාමත් නරකම කර්මයයි. එතැන් සිට අනාගාමි, සකදාගාමි සහ සෝවාන් ඵල යන පිලිවෙලින් කර්මයේ ප්‍රබල බව හීනවේ.

7. මනුෂ්‍යයෙකුට මානසික වේදනාවක් දීම නිරිසන් සතෙක් මරා දැමීමට වඩා නරක ආදිහව සහිත බව අවබෝධ කර ගැනීම වැදගත් වේ. ඉන් අදහස් වන්නේ සතුන් මැරීම සුලු කොට දැක්වීමක් නොවන බව සිතියේ තබා ගත යුතුය. සතුන් අතරේ වුවද විකල්පකථාණයෙහි “පර්යන්ත මට්ටම” අනුව ආදිහව වෙනස් වේ, එහෙත් එම වෙනස්කම් නිර්ණය කිරීමේ හැකියාව අපට නැත.

8.අපගේ උසස් විකල්පකථාණ මට්ටම මෙම ජීවිතයට පමණක් සීමා වේ. අපගේ ඊලඟ භවයේ එය එම මට්ටමේ, ඊට වඩා උසස් මට්ටමක හෝ නිරයේ මෙන් පහත් මට්ටමක වුවද පැවතිය හැක.නිවන් දක්නා තෙක් සෑම සතවයෙක්ම භූමි තල 31 පුරා සැරි සරයි.

ආ. ජීවිත කාලය තුළදී විකල්පකථාණය

1.ඉහත දැක්වූයේ විකල්පකථාණය එක් දෘෂ්ටි කෝණයකින් බැලිය හැකි අයුරුය. මෙහිදී යොදාගත්තේ නොයෙක් භූමි තල වල පැවැත්ම හා විකල්පකථාණයෙහි “පර්යන්ත

මට්ටම” වේ. හවයෙන් හවයට විකද්දකදාණයෙහි “පර්යන්ත මට්ටම” වෙනස් වන අන්දම “උප්පත්ති පටිච්ච සමුප්පාද” වකුයේ විස්තර කර ඇත. “අකුසලමූල පටිච්ච සමුප්පාද” කියවන්න.

2.එක් ජීවිත කාලයක් තුලදී, (මනුෂ්‍ය ජීවිතයක් යයි සිතමු), යමෙක් තම ජීවිතය ගත කරද්දී නිතරම වෙනස්වන්නාවූ “සතිමත් ඛව”හෝ “අන්දැකිමි” සංනිවේදනය පිණිස සාමාන්‍යයෙන් විකද්දකදාණය යොදා ගනී. විකද්දකදාණය පැවතිය හැකි ආකාර දෙකකි.

එක් ජීවිත කාලයක් තුලදී,පෙර කම්ම (සහ රැස්කරන ලද අවිජ්ජා) හේතු කොට ගෙන හටගන්නා විකද්දකදාණය. මෙය “ අකුසලමූල ප්‍රවෘත්ති පටිච්ච සමුප්පාද” යටතේ විස්තර කර ඇත. නිදසුනක් වශයෙන් යමෙක් ආකර්ශනය වස්තුවක් දකින්නේ කම්ම විපාක නිසාය, අරහතුවන්නේසේ නමක් වුවද එය ඇස් පිනවන දෙයක් සේ දකී. මෙය “වේදනා දෙආකාරයකින් හටගනී ” යන්නෙහි “කම්ම විපාක වලින් උදාවන වේදනා” යන උප සිරස යටතේ පැහැදිලි කර ඇත.එකම සංසිද්ධිය විවිධ ආකාරයෙන් පැහැදිලි කළ හැක.මෙය බුද්ධ ධර්මයෙහි ස්ව සංගතතාව සඳහා මනා නිදසුනකි.

යමෙක් ලෝභ හා ද්වේෂ යෙන් යුතුව ඇතිකර ගත් බැඳීමි හරහා සංකාරයන්හි නිරත වීමෙන් එම ජීවිත කාලය තුලදී විකද්දකදාණය හට ගනී. ඇස් පිනවන වස්තුවක් දැකීම පිලිබඳ ඉහත නිදර්ශනයේ යමෙක් එම වස්තුවට බැඳීමක් ඇතිකර ගැනීමේ වින්දනයක් ජනනය කරයි නම් එය සංකාර ජනනය කිරීම මගින් නව විකද්දකදාණයක් සැකසීමකි. ඇස් පිනවන දැක්ම හා සම්බන්ධව අප එසේ නව විකද්දකදාණයක් සකස් කලත් අරහතුවන්නේසේ එසේ නොකරනි. මෙය “වේදනා (දැනීම) දෙආකාරයකින් ඇතිවේ” හි “සංකාර වලින් උදාවන වේදනා (සං ඵස්ස ජ වේදනා) ” උප සිරස යටතේ විස්තර කර ඇත.

ඇ. ජීවිත කාලය තුලදී විවිධාකාර විකද්දකදාණ

1. ඉහත සාකච්ඡා වෙහි පෙන්නා දුන්නේ විකද්දකදාණයේ ප්‍රධාන ගුණාංගයි. එහෙත් අවස්ථාවට අනුව විකද්දකදාණය විවිධාකාර විය හැක.බුදුන් වහන්සේ මතු දැක්වෙන නිදසුන ගෙන හැර පෑ සේක. දර, පිදුරු ආදියෙන් ගින්නක් ආරම්භ කළ විට මුල් ප්‍රභවය කුමක් වුවත් ගින්න ගින්නමය.

2. විඤ්ඤාණය (සතිමත් බව) වර්ගීකරණය කරන්නේ භාවිතා කළ ඉන්ද්‍රිය ද්වාරය අනුවයි: යමෙක් වස්තුවක් ගැන තොරතුරු ලබාගැනීමට ඇස් භාවිතා කරයි නම් එය වක්ඛු විඤ්ඤාණය (දෘශ්‍ය දැනීම) වේ. සෝත,ජීවිතා,ගන්ධ, කාය සහ මනෝ විඤ්ඤාණ සම්බන්ධයෙන්ද එය එසේම වේ.

ලැබූ අත්දැකීම අනුව එනම් ප්‍රිය (සුඛ), අප්‍රිය (දුක්ඛ) හෝ උදාසීන (උපේක්ඛා) වශයෙන් තවත් වර්ගීකරණයක් වේ. මෙය ඉතා පුද්ගලික අත්දැකීමක් මත කරන්නාවූ වර්ගීකරණයක් බව පැහැදිලිය. එක් පුද්ගලයෙක් දෙස බලා තිදෙනෙකුට මෙම තුන් ආකාරයේම විඤ්ඤාණ ජනනය කළ හැකිය.

එසේම කුසල, අකුසල හෝ උදාසීන (උපේක්ඛා) විඤ්ඤාණාද ඇත. නිදර්ශණයක් වශයෙන් යමෙක් කුසගින්නෙන් පෙළෙන අයෙකුට කෂම වේලක් ප්‍රදානය කරන්නේ නම් එය කුසල විඤ්ඤාණය සහිතවය; යමෙක් සොරකම් කරන්නේ අකුසල විඤ්ඤාණයෙනි. යමෙක් ස්නානය කරන්නේ (කර්මානුකූලව)උදාසීන (උපේක්ඛා) විඤ්ඤාණයෙනි. මේවා අනුව විපාක විඤ්ඤාණ ඇති වේ.

රූප (උච්චයමය ආකාරය)

හැඳින්වීම සඳහා” නිවන හා සම්බන්ධව රූප යනු මොනවාද? කියවන්න.

බොහෝ දෙනෙකුට රූප සම්බන්ධව ඇත්තේ සාවද්‍ය ආකල්පයකි. එහෙයින් විවිධ රූප ගැන වඩාත් ක්‍රමානුකූලව විමසා බලමු. මූලික වශයෙන් භෞතික ඉන්ද්‍රිය පහ සංඥාණය කරන සෑම දෙයක්ම රූපය. අප “වන්න” රූප දකි (ආලෝකය පරාවර්තනය කරන්නාවූ භෞතික වස්තු ; ඒවා රූප රූප සේද හැඳින්වේ), අප “සඳ්ද” රූප (ශබ්ද) ශ්‍රවණය කරයි, අප “ගන්ධ” රූප (ගඳු සුගඳ) ආග්‍රාණය කරයි, අප “රස” රූප (අහාර) රස විඳියි, සහ පොට්ටබ්බ රූප (භෞතික වස්තු) ස්පර්ශ කරයි. මෙම බාහිර රූප සංඥාණය කරන්නාවූ අපගේ අභ්‍යන්තර ඉන්ද්‍රියන්ද මනසින් පාලනය කරන්නාවූ සියුම් රූප වේ.මනසින් සංඥාණය කරන්නේ ධර්මය (සංකල්ප) එසේම මනස රූප නොවේ. මෙම පස් ආකාරයක රූප අවබෝධ කර ගැනීමට පහසු උදාහරණයක් ගනිමු. කර

කරණ ලද පාන් කැලේක (රෝස් පාන් කැබැලේක) රූප රූප හෝ වන්න රූප අරගන්න. එය රෝස් කල විගසම දෙකට කඩන විට ශබ්දයක් නගයි එය සඳ්ද රූප ය, පාන් සුවද ගන්ධ රූපය, ඉන් කොටසක් ගෙන රස බැලූ විට පාන් කැබැලේකේ රස රූප යෙහි ,රස දැනේ එසේම අප එය ඇඟිලි තුඩු වලින් අල්වා බලන විට අප අල්වන්නේ එහි පොට්ටබ්බ රූපය.

රූප විශ්ලේෂණය කළ හැකි මාර්ග රාශියක් ඇත. සියළුම රූප වල මූලික තැනුම් ඒකක වන්නේ මහා මූලික ධාතු සතර හෙවත් මහා භූත සතර වන පඨවි (ඝන බව හඟවන ගති ලක්ෂණ ඇති ව්‍යාප්තියෙහි මූල ද්‍රව්‍ය) , ආපෝ සංසක්ත වීමේ ප්‍රවණතාවය, (එකට බැඳීමේ ප්‍රවණතාවය සහ දියාරු බව) ඇති මූල ද්‍රව්‍ය , නේපෝ සිසිලස හා උනුසුම සහිත, තාප සහ තාප ශක්තිය ඇති මූල ද්‍රව්‍ය, සහ වායෝ තල්ලු කරන්නාවූ උසුලා සිටින්නාවූ ගති ලක්ෂණ සහිත වලනය හා වාලක ශක්තිය සහිත මූල ද්‍රව්‍ය වේ.

බොහෝ අවස්ථාවලදී බුදුන් වහන්සේ පවත්නා පද ගෙන ඒවා බුදු දහමට අනුකූල වන පරිදි නැවත අර්ථ ගන්වා (නිර්වචනය කර) වදාළ සේක. පඨවි (පොළව), ආපෝ (ප්ලය), නේපෝ (ගින්දර) , සහ වායෝ (සුළඟ) යන පද පදාර්ථ (භෞතික ද්‍රව්‍ය වල) වල මූලික තැනුම් ඒකක සේ ශ්‍රීක කාලයද ඇතුළුව, බුදුන් වහන්සේ පහළ විමට පෙර යුගයේ සිට පැවතුනා වූ පදය.

එහෙත් එම පද වලට වඩාත් ගැඹුරු අදහස් ඇත, ඒවා ගැන සවිස්තරාත්මක සාකච්ඡාවක් සඳහා “පදාර්ථ වල ආරම්භය - ශුද්ධාජ්ඣක” කියවන්න.

මූලික රූප වර්ග 28 කි. මහා භූත සතර හා ඉතිරි රූප 24 මහා භූත රූප වලින් සෑදෙන උපාදාය රූප වේ.

1. අභ්‍යන්තර (අජීප්න්නික) හා බාහිර වශයෙන් රූප කාණ්ඩ දෙකකි. අභ්‍යන්තර රූප යනු භෞතික සිරුර ආශ්‍රිතව ඇති ඇස (වක්බු),කන (සෝත), නාසය (ඝානා), දිව (පිවිහා) සහ කාය යන පසාද රූප පහය. සැලකිය යුතු කරුණු කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

මෙම අභ්‍යන්තර රූප නැතහොත් පසාද රූප පහ බාහිර ලෝකය දැන ගැනීමට අත්‍යවශ්‍ය ය. මේවා නොමැති නම් මිනිසුන් හා අජීවී ලී කොටන් අතර වෙනසක් ඇත්තේ නැත. මේවා අපට දක්නට ලැබෙන භෞතික ඉන්ද්‍රියයන් නොව මරණයන්

සමගම පුනර්ජීවය ලැබීම නතරවන සියුම් රූප (පදාර්ථ)ය. එහෙයින් වක්ඛු යනු භෞතික ඇස නොවේ. මරණයට පත් මොහොතේ සිටම වක්ඛු වල පැවැත්ම නැතිවේ . එහෙත් භෞතික ඇස එසේම පවති එය පැය 24 ක් වැනි කාලයක් තුලදී වෙනත් සිරුරකට බද්ධ කර භාවිතා කළ හැකිය.ඉන්ද්‍රියයන් සය අතරින් භෞතික ඉන්ද්‍රියයන් ආශ්‍රිතව රූප පවතින්නේ ඉන් පහකට පමණි. මනස රූප නොව නාම ධර්ම වේ. කෙසේ වෙතත් මනසෙහි ක්‍රියාකාරීත්වයට මොළය උපකාරී වේ. මෙම පසාද රූප පහ හැරුණු විට අන් සියලුම රූප බාහිරව පවතී. අපගේ භෞතික ශරීරය තුල ඇති ඉතා සියුම්වූ අභ්‍යන්තර පසාද රූප අප දකින්නාවූ සිරුර සංස්ථාපනය කරන්නාවූ දල බාහිර රූපයන්ගෙන් වෙන් කළ නොහැක.මරණයට පත් වීමත් සමගම සියලු අභ්‍යන්තර රූප පුනර්ජීවය ලැබීම නවති (අවසානයේදී සාකච්ඡා කරන්නාවූ ජීවන කාලය ගැන කියවන්න) එහෙයින් ඉතිරි වන්නේ අභ්‍යන්තර පසාද රූප හා ආශ්‍රිත බාහිර රූප පමණි.

2. සියලු බාහිර රූපයන්ගෙන් හතක් අභ්‍යන්තර පසාද රූප මගින් සංඥනය කරන හෙයින් ඒවා ගෝචර (අරමුණු වූ) රූප සේ හැඳින්වේ. මේවා නම්, දෘශ්‍ය (වන්න) රූප, ශබ්ද (සද්ද) රූප, ආක්‍රාණය (ගන්ධ) රූප, රස රූප සහ ස්පර්ශ රූප (පොට්ටබ්බ) වේ. පොට්ටබ්බ රූප වන්නේ වෙනම රූප කොටසක් නොව සතර මහා භූත වලින් තුනක් වන පඨවි, තේජෝ සහ වායෝ ය. අපගේ ඇස් වලින් දකින්නාවූ වන්න රූප, රූප කාණ්ඩයටම අයත් කොටසකි. අපගේ පංච ඉන්ද්‍රියන්ගෙන් සංඥාණය කරන්නේ ගෝචර රූප පමණකි. නිදසුනක් වශයෙන් ඉතිරි මහා භූත ආපෝ, ඉන්ද්‍රියන් හරහා අප අත්දකින්නේ නැත. පසාද රූප පහ සහ ඒවා මගින් සංඥාණය කරන්නාවූ ගෝචර රූප හත සමස්තයක් වශයෙන් ගෙන ඔලාර්ක (දළ) රූප යයි කියනු ලබන්නේ ඒවා එකිනෙකට ස්පර්ශ කළ හැකි නිසාය. අනෙක් රූප 16 සියුම් (සුකුමා) රූප වේ.

3. අපගේ ශරීරය ආශ්‍රිත විවිධ සියුම් රූප ඇත.

හදවතේ රුධිරය පුරා විහිදී පවත්නා හදුය වත්තු (හදවත ආශ්‍රිත) ජීවිතින්ද්‍රිය රූප (කම්මප රූප වල ජීවන ශක්තිය) සිරුර පුරා විහිදී පවති පුරුෂ හෝ ස්ත්‍රී භාවය තීරණය කරන්නාවූ හව රූප දෙකකි: ඉත්ති හව (ස්ත්‍රීත්වය) සහ පුරුෂ හව (පුරුෂායිතිය හෙවත් පිරිමි බව). මින් එකක් සිරුර පුරාම විහිදී ඇත.

ආහාර රූප (ඕෂා) සිරුර පවත්වාගෙන යන පෝෂණ සාරය. එය අප ගන්නා ආහාරවලින් නිස්සාරණය කර ගනී.

4. පසාද රූප පහ, පසාද රූප මගින් සංඥාණය කරන්නාවූ, චන්භ, සද්ද, රස, ගන්ධ, පඨවි, තේජෝ, වායෝ, යන රූප සතෙන් සමන්විත වන බාහිර රූප, සහ ඉහත අංක 3 හි සඳහන් කළ අනෙක් රූප පහ (හදය වත්තු, ජීවිතින්ද්‍රිය, හව රූප දෙක සහ ඕෂා) මෙතෙක් සාකච්ඡා කළෙමු.

5. ඉතිරි මහා භූත හෝ මහා පදාර්ථය වන්නේ ආපෝ වේ. ඕනෑම ව්‍යුහයක් එකට රඳවා තබන්නේ ආපෝ ය. එහෙත් එය සිරුරේ (කාය) රූප මගින් සංඥාණය නොකරයි. ආපෝ රූප ඇතුළුව මෙතෙක් අප රූප 18 ක් සාකච්ඡා කළෙමු. මෙම රූප 18 නිෂ්පන්න රූප (නිෂ්පන්න රූප - නිශ්චිතව නිපැයුණු) කියනු ලැබේ. නිෂ්පන්න රූප යයි කියනු ලබන්නේ ඒවා හටගැනීම හා තත්ත්වාරෝපිත කරණ ලද්දේ කම්ම, චිත්ත, උතු (තේජෝ) සහ ආහාර යන ඒවායින් එකක් හෝ වැඩි ගනනක් මගිනි.

පසාද රූප පහ, හව රූප දෙක, හදය වත්තු සහ ජීවිතින්ද්‍රිය රූප (සියල්ලම 9 ක්) හටගන්නේ කම්ම නිසාම පමණි.

සද්ද (ශබ්ද) රූප සාදන්නේ චිත්ත සහ උතු (තේජෝ) නිසාය. කථා, සිනා සහ සිවුරුහන් හඬ වැනි ස්වර (වාචික) ශබ්ද සාදන්නේ චිත්ත ය, වාචික නොවන අහස ගිගුරුම සහ සංගීත භාණ්ඩ වලින් නිපැයෙන ශබ්ද උතු නිසා හටගනී. කම්ම, චිත්ත, උතු (තේජෝ) සහ ආහාර 24 ආකාර රූප ගොඩනගන ආකාරය වගු කොටසේ සාරාංශ වශයෙන් දක්වා ඇත, “රූප - ජනන යාන්ත්‍රණය” කියවන්න.

6. ඉතිරි රූප දහය සංකල්පිත ස්වභාවයක් ගනී.ඒවා අනිෂ්පන්න හෝ අනිෂ්පන්න රූප වශයෙන් හැඳින්වේ.

ආකාශ ධාතු (අවකාශ පදාර්ථය) ඇත්තෙන්ම “අවකාශය” ම නොවේ, එහෙත් අන්තර් පරමාණු අවකාශය හෝ පරමාණු තුල පවත්නා අවකාශය (අන්තර් අවකාශය)ට

බොහෝ දුරට සමානය.අනෙක් රූප දරා නොසිටින නැන්වල ආකාශ රූප පවතී. අනාවරණය කර ඇති පදාර්ථ නැතැයි සලකන නැන් වන ගැඹුරු අන්තර් ගැලැක්සිය අවකාශයෙහි පවා ආකාශ ධාතුව ඇත, එහෙයින් එය සෑම තැනකම ඇත. අප අන්දකින්නාවූ ශක්තියට වඩා වැඩි යමක් ඊක්තවල ඇතැයි නවීන විද්‍යාඥයින්ගේ මතය වේ. එය ඇත්තෙන්ම ගැඹුරු සාගරය මෙහි අප දකින්නේ එහි රුලි පමණි.

අප සංනිවේදනය කරන්නේ සියුම් රූප දෙකක් වන විකල්පානන්ති රූප මගිනි (හෝ සංනිවේදනයේ ද්‍රව්‍යමය ගුණාත්ම ලක්ෂණ). එකිනෙකා අතර සංනිවේදනය කිරීමට මුඛය සහ කය යන දෙකම භාවිතා කරයි. කාය විකල්පානන්ති (කායික ඇඟවීම්) යනු යමෙකුගේ අභිප්‍රායන් තවත් අයෙකුට කියා පෑමට අතින්, හිසෙන්, භෞතික ඇස් ,පාද ආදියන් දක්වන අභිනයන්ය. වච්චි විකල්පානන්ති (ස්වර ඇඟවීම්) යනු වචන කියා පෑමට මුඛය වලනය කිරීමයි.

කයේ වලනයට උපකාර වන විකාර රූප (විකෘති විය හැකි) තුනකි. ලහුන (සැහැල්ලු බව) රූප සිරුරේ බර ගතිය මැඩ පවත්වයි. නිදසුනක් වශයෙන් උස / උඩ පැනීමේ හැකියාව ලබා දේ. තම සිරුරේ බර හා සමාන දෙයක් උඩ විසිකළ හැකි දැයි සිතන්න. මුදුන (ප්‍රත්‍යාස්තතාව, ඇදෙනසුලු බව) ශරීරයේ අනම්‍ය බව (දර දඬු) ඉවත් කරයි. කම්මන්නතා (පාලනය කළ හැකි) සිරුර එක්ව තබා ගැනීමට ශක්තිය දේ. මේ සියල්ල අපගේ කාය වලන ක්‍රියා පහසු කරයි.

අවසාන වශයෙන් සෑම රූප වලම පොදු ලක්ෂණයක් වන ලක්බණ රූප (පදාර්ථ ගුණාත්මය) සතරක් වේ.රූපයක් හටගැනීම සම්බන්ධව උපාච්චය සහ සන්නති රූප වේ. ජරාත රූප දිරාපත් වීම සමගත් අනිච්චත රූප (අහෝසි කරණ හෝ දියව වන) විසුරුවන අවස්ථාවෙන් පවතී. පහත සඳහන් ජීවිත කාලය පිළිබඳ සාකච්චාව කියවන්න.

7. මහා භූත සතර මූලික "රූප" ය. ඒ ඒ සතර මහා භූතයන්ට නිශ්චිත ගති ලක්ෂණ ඇත.පඨවි පදාර්ථයේ ඝන බව; ආපෝ පදාර්ථයේ දියාරු බව සහ එකට බැඳීමේ ප්‍රවණතාව; තේජෝ හි තාපය; වායෝ හි වාලක ශක්තිය සහ පීඩනය ද වේ.

8.මහා භූත කිසිවිටකවත් වෙන් වෙන්ව දක්නට නැත.පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ රූප සෑම විටම ඇත්තේ වන්න, ගන්ධ, රස,ඕපා රූප සමග වෙන් කළ නොහැකි රූප

අර්ථකථන භවන ශුද්ධ අර්ථකථන භවන ශුද්ධාර්ථකථන වශයෙනි. පදාර්ථ සෑදී ඇති මූලික ඒකක වන්නේ ශුද්ධාර්ථකථනය. මෙම රූප අට වෙන්කළ නොහැකිය (අවියෝජ්‍ය) එසේම බෙදිය නොහැකිය (අහේද්‍ය) එහෙයින් අවිනිබ්භෝග රූප සේ දැක්වේ. වැඩි විස්තර සඳහා “පදාර්ථවල ආරම්භය- ශුද්ධාර්ථකථන” කියවන්න.

9. රූප සම්බන්ධ මෙම විස්තර සිහිනබා ගත යුතු නැත. එහෙත් අවශ්‍යවූ විටක යොමුවිය හැකි ආකාරයෙන් තබා ගන්න. අනිධිමිම ඉතා ගැඹුරු දීර්ඝ විස්තර සහිතව මනෝ ශක්තියෙන් නොයෙක් රූප හටගන්නා අයුරු දක්වා ඇත.

පංචස්කන්ධ හෝ සමූහ පහ - වැරදි ලෙස වටහාගත් සංකල්පය

1. පොදුවේ පිළිගත් මතය මෙන් නොව, පංචස්කන්ධ හෝ පංච කන්ධ භවන සමූහ පහ සම්පූර්ණයෙන්ම මානසික ය. මෙය අවබෝධ කර ගැනීමෙන් අප අවට මෙම ලෝකය ඝන මෙන්ම ස්ථිර දෙයක් යයි යන සංප්‍රජානනය නොහොත් “ඝන සංඥාව” ඉවත් කළ හැකිය. මේ ගැන වැඩි විස්තර පසුවට.

එය පංචස්කන්ධ යයි වරදවා දක්වන අවස්ථාවන්ද ඇත. එය නිවරදි නොවන්නේ ඇයි දැයි විමසා බලමු.

2. නිදසුනක් වශයෙන් රූප (ද්‍රව්‍යමය ආකාර) සහ රූපක්කන්ධ (ද්‍රව්‍යමය ආකාරවල එකතුව) අතර විශාල වෙනසක් ඇත. රූප කන්ද සාමාන්‍යයෙන් ලියන්නේ රූපක්කන්ධ වශයෙන් මෙම පද දෙක සන්ධි කිරීමෙනි. අනෙක් සමූහ තුනමද එසේමය. සැබෑ අර්ථ දැක්වීම අනෙක් සංකල්ප අවබෝධ කර ගැනීම පහසු කරයි.

රූප යනු පදාර්ථ (සහ ශක්තිය) වේ, එය සෑදී ඇත්තේ සතර මහා භූත (පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ) සහ ඒවායේ ව්‍යුත්පන්නයන් ගෙනි.

රූප කන්ද මූලමනින්ම මානසිකය.

එසේම වේදනා(දැනීම) හා වේදනාක්කන්ධ (දැනීම් සමූහය) යන දෙකම මානසික වුවද ඒ දෙක අතර පැහැදිලි වෙනසක් ඇත. එම වෙනස පහත සාකච්ඡා කෙරේ. සංඥා,

සංකාර සහ විඤ්ඤාණ යන අනෙක් කන්ධ (සමූහ) තුනද වේදනා හා සමාන වේ. මෙම සංකල්පය අවබෝධ කර ගැනීම ඉතාමත් වැදගත් වන හෙයින් එය වඩාත් සැලකිල්ලෙන් විමසා බලමු.

3. රූපක්කන්ධ යන්න මැනවින් අවබෝධ කිරීමෙහි ලා වැදගත් වන්නේ බුදුන්වහන්සේ රූප හා කන්ධ එක් කළේ ඇයිදැයි විමසා බැලීමයි. විවිධ රූප වර්ග 11 විස්තර කිරීමට බුදුන්වහන්සේට එය අතින් රූප, මතු අනාගත රූප, සුකුමා රූප සහ ඔලාරික රූප සේ ලේබල් කිරීමක් කළ හැකිව තිබුණි. (පහත සඳහන් “රූපක්කන්ධයෙහි එන එකලොස් ආකාර රූප ” කියවන්න). එසේනම් “කන්ධ” යොදා ගැනීමට ඇති අවශ්‍යතාවය කුමක්ද? එසේ කරණ ලද්දේ **රූපකන්ධ මූලමහින්ම මානසික නිසාය.** එසේවන්නේ කෙසේදැයි දැන ගැනීමට අප එක් එක්කෙනා “ලෝකය” අත්දකින්නේ මොන ආකාරයෙන් දැයි විමසා බැලිය යුතුය. අප එක් එක්කෙනා එය දකින්නේ නොයෙක් ආකාරයටය.

සෑම කෙනෙකුටම තමාටම වෙන්වූ රූපක්කන්ධයක් නැතහොත් ලෝකයේ ද්‍රව්‍යමය රූප ප්‍රත්‍යක්ෂ කරන ආකාරයක් ඇත. රූපක්කන්ධ ආශ්‍රිතව අනෙක් කන්ධ සතරද වන හෙයින් එය **පංචක්කන්ධ** වේ. යමෙක් ඉන් දැඩි ආශාවක් දක්වන කුඩා කොටස **පංචඋපාදානක්කන්ධ** වේ. අනිච්චා සංකල්පය මෙන් මෙම සංකල්පයද මැනවින් අවබෝධ කළ යුතු ඉතා වැදගත් සංකල්පයෙකි. එහෙයින් මෙය නිදහස් සිතින් යුතුව නැවත වරක් කියවා අවබෝධ කර ගන්න. බුදුන්වහන්සේ දේශනා කළ අන්දමට “අවශානයේ වැදගත් වන්නේ වචන කට පාඩම් කිරීම නොව සංකල්පය අවබෝධ කර ගැනීමයි”. මා මෙය ප්‍රථමයෙන්ම අවබෝධ කළ ගත් මොහෙන. පෙර මා නොදැන සිටි අන්ධාකාර පෙදෙසකට ආලෝකයක් ගෙනාවා හා සමාන විය. එය බුදුන්වහන්සේ දේශනා කළ “ආලෝකෝ උදුපාදි” යන්නට හොඳම නිදසුනයි.

කන්ධ යනු කුමක්ද?

1. අපට ඇති ප්‍රධානතම ගැටළුවක් වන්නේ වැදගත් පද රාශියක් ඇත්තේ මුල් පාලි භාෂාවෙන් නොව සංස්කෘත වලින් වීමයි. එහෙයින් සැබෑ අර්ථය විකෘති වේ. මෙයට හොඳම නිදසුන වන්නේ **පට්ඨිව සමුප්පාද** යන්නට භාවිතා වන එහි නියම අර්ථය

පිළිබිඹු නොකරන්නාවූ සංස්කෘත පදය වන ප්‍රතින්යසමුන්පාද වේ.” පටිච්ච සමුප්පාද - පටි + ඉච්චා + සම + උප්පාද” කියවන්න.

2. කන්ධ යන මුල් පාලි පදයට ස්කන්ධ යන සංස්කෘත පදය පොදුවේ භාවිතා කරන්. කන්ධ යනු සමූහය, ගොඩ යන අර්ථය දේ, සිංහල භාෂාවෙන් වූවද කන්ද යන්නෙන් ගම්‍ය වන්නේ එම අදහසම වේ.

අප ලෝකය ගැන දැන ගන්නේ අපගේ පංච ඉන්ද්‍රියන් ආධාරයෙන්ය, එම අන්දැකීම් වාර්ථා වන්නේ සිතිවිලි (චිත්ත) වශයෙනි. එහෙත් එක නිමේෂයක් තුල එක චිත්ත යක් හටගෙන විනාශයටද පත් වේ. අප අන්දැකීන්ගේ එවන් නිමේෂයක් තුල අපගේ මනසෙහි හටගන්නා චිත්ත සමූහයක් (රාශියක්) වේ.

අප රූප (දැකීම, ශබ්ද, ගඳ සුවඳ, රස, ස්පර්ශ, ධර්ම) අන්දැකීන්ගේ චිත්ත යක් මගිනි. එම සංජානනයන් මත පදනම්ව වේදනා, සංඥා, සංකාර සහ විඤ්ඤාණ යන මනෝ ගුණාත්මයයන් ජනනය කරයි. මනස සෑම චිත්ත යකම මෙම ගුණාත්මයයන් විශ්ලේෂණය කරයි එසේම නිමේෂයකින් එම චිත්ත නැති වී යයි.

සෑම විත්තයකම ඇති මනසිකාර වේතසිකය, එම පැකට්ටු වල ඇති අන්තර්ගතය සේම අපගේ පෙර හැඟීම්ද එක් රැස් කර සමස්ත අන්දැකීමක් අප වෙත ලබා දෙයි. ඒවාට එම ඉන්ද්‍රියන් ලත් හැඟීම් නිසා හටගත් අප දුටු දේ ඇසුන දේ ආදිය සහ වේදනා සහ සංප්‍රජානනයන් ආදිය අයත් වේ.

මෙය යකඩ දම් වැලක පුරුක් බද්ධ කරන ක්‍රියාවලියට සම කළ හැකිය. පුරාණයේදී කම්මල් කරුවෙකු දම්වැලක් සකස් කළේ පුරුක් එක එක පාස්සමින්ය. ඔහු එක් මොහොතකදී දැකීන්ගේ පුරුක් දෙකක් බද්ධ කරනවා පමනි, එහෙත් ඔහු ආපසු හැරී බැලූව හොත් සකස් කළ මුලු දම්වැලම දැක ගැනීමට හැක. මේ ආකාරයටම ගතවන සෑම මොහොතක් පාසාම පංචක්කන්ධ හෝ සමූහ වැඩෙමින් පවතී.

3. වෙනත් නිදසුනක් ගනිමු. අපගේ උපතේ සිට මරණය තෙක් සෑම සිදුවීමක්ම දූෂ්‍ය පට ගත කිරීමක් (විඩියෝ රෙකෝඩින්) වැනිය. මරණයෙන් පසු එලඹෙන අලුත් ජීවිතයද එසේම පටි ගත කරයි. පෙර ජීවිත වලදී රැස් කළ මෙම සියලු සමූහ පහ හෝ පංචක්කන්ධ සදාකාලික වාර්තා සේ නාමගොන්න යේ ඇත.

ඇත්ත වශයෙන්ම, මෙම ජීවිතයේ සිදුවීම් පවා අපට මතක ඇත්තේ ඉතා සුළු කොටසක් පමණි. සමහර අයට අනෙක් අයට වඩා වැඩි තෙරතුරු ප්‍රමාණයක් සිහි කළ හැකිය “ අඛණ්ඩ මතක සටහන් ගැන මෑතකදී වාර්තා වූ සාක්ෂි (HSAM)” කියවන්න.

එහෙත් අප අනාගතය ගැනද සැලසුම් කරන්නෙමු. ඒවා ගැන ඇති සමූහ ඇත්තේ පංචකිකන්ධ යෙහි මිස අනිත සිදුවීම් වල වාර්තා පමණක් රැස් කර තබන නාමගොත්තෙහි නොවේ. මෙම මොහොත ගත වූ සැනින් තව තවත් පංචකිකන්ධ නාමගොත්තට එක් වේ.

එහෙයින් අනිත, වර්තමාන සහ අනාගත සියල්ලම පංචකිකන්ධයෙහි අඩංගුය නමුත් නාමගොත්තෙහි ඇත්තේ අනිතයට එක්වූ පංචකිකන්ධ කොටස පමණි. අනිධම්ම යෙහි හැඳින්වීම යටතේ මෙම සංකල්ප මා විස්තර කර ඇතත් එම අදහස් පහදා දීම පිණිස වඩාත් සරලව මෙහිදීද ඉදිරිපත් කර ඇත.වැඩි විස්තර අධ්‍යයනය කරනු කැමති නම් අනිධම්ම යේ එම අදාල කොටසද කියවන්න.

අප අත්දකින්නාවූ දේ අප වෙත ලැබෙන්නේ “පැකට්ටු” හෝ “සමූහ ” හෝ “කන්ධ” වශයෙනි.

1. අප බාහිර ලෝකය දක්නා ආකාරය පිළිබඳ සරල දසුනක් පහත දැක්වේ: භෞතික ඉන්ද්‍රියන් පහ ප්‍රතිබිම්භ, ශබ්ද, ගඳ සුවඳ,රස හා ස්පර්ශ බැහැරින් ලබා ගනී. එසේ ඉන්ද්‍රිය යන් ලබාගන්නා දේ ස්නායු පද්ධතිය හරහා මොළයට යවයි.මොළය එම “සංඥා” වන් විශ්ලේෂණය කර ලබාගත් ප්‍රතිබිම්භ, ශබ්ද, ගඳ සුවඳ,රස හා ස්පර්ෂ ආදියෙහි ඇති අර්ථ මොනවාදැයි දැනගැනීමට මනසට (හදය වස්තු) සහාය වේ.

කේක් එකක් දෙස බැලීම උදාහරණයක් සේ ගනිමු. ඇස කැමරාවක් මෙන් කේක් එකෙහි ප්‍රතිබිම්භයක් ගෙන එය මොළයට යවයි. මොළය එම රූපය (පිංතූරය) විශ්ලේෂණය කර මින් පෙර රැස් කළ එවන් රූප හා සසඳා එය මිත්තනය විසින් සෑදූ චොක්ලට් කේක් එකක් බව හඳුනා ගනී. එවන් පිංතූර රාශියක් තත්පරයකින් අංශු මාත්‍රයක් වන් ක්ෂණයකින් විශ්ලේෂණය කිරීමේ හැකියාවක් මොළයට ඇත. විද්‍යාඥයින්ද විශ්වාස කරන්නේ මෙම සංසිද්ධිය ක්‍රියාත්මක වන්නේ මෙහි විස්තර කළ ආකාරයටම බවයි. එහෙත් වෙනස ඇත්තේ විද්‍යාඥයින් විශ්වාස කරන්නේ මොළය එහි තැන්පත් කර ඇති අසංබෝධයක් පිංතූර සංසන්ධනය කරන බවයි. එය කළ නොහැකි දෙයක් යයි මා

මෙහිදී සඳහන් කරනු කැමැත්තෙමි. මොළය එහි “ප්‍රතිබිම්භ තැන්පතුව” මැනවින් පරිලෝකනය කර එය පාන් ගෙඩියක් හෝ ලී දණ්ඩක් නොවන බවත් කුමන වර්ගයක කේක් එකක්දැයි හඳුනා ගත යුතු වේ. එසේම එය වෙළඳ සලකින්න මිලට ගත් එකක් නොව මිත්තනය විසින් සෑදූ වොක්ලට් කේක් එකක් බව හඳුනා ගනී. මෙය සිදු කරන්නේ එක් ක්ෂණයකිනි. මෙය ගැන සිතා බලන්න, මෙය සැබෑ විපස්සනා භාවානාව වේ. අප මෙහිදී වැයම් කරන්නේ ස්වභාව ධර්මය ක්‍රියා කරන්නේ කෙසේදැයි අවබෝධ කර ගැනීමටයි.

2. බුද්ධ ධර්මයට අනුව මොළය නිරන්තරයෙන්ම මනස පවත්නා ස්ථානය වන “හදය වත්තු” හා සංනිවේදනය කරමින් පවතී. අපගේ අතීත අත්දැකීම් සියල්ල තැන්පත් කර ඇත්තේ මනෝ නලයේය, හදය වත්තු වට එම තොරතුරු එනම් නාමගොත්ත ට ප්‍රවේශ විය හැක. මොළය නිරන්තරයෙන්ම මනස පවත්නා ස්ථානය වන “හදය වත්තු” හා සංනිවේදනය කරන්නේ කෙසේදැයි අභිධම්ම කොටසේ විස්තර කර ඇත. මෙම ක්‍රියාදාමය යමෙකුට මනෝමය වශයෙන් පරිකල්පනය කළ හැකි නම් එතරම් විස්තර වැදගත් වන්නේ නැත.

ඇස් වලින් හා මොළයෙන් හදවත්තු කරා සංප්‍රේශණය කළ මෙම ප්‍රතිබිම්භය එම ප්‍රතිබිම්භය සිතෙහි කා වැද්දීමක් කරයි, එය මතකයට එක්වේ. එම ප්‍රතිබිම්භය එම වස්තුවෙන් ජනනය කළ රූපක්කන්ධයයි. අපගේ නිදර්ශනයේ කේක් එක එතැනදී ද්‍රව්‍යමය නොව වාර්තාවක් පමණි.

විශ්ලේෂණයට ලක් කලේ සුවඳක් නම් එම සුවඳෙහි වාර්තාවක් සාදයි. මෙහි රූපක්කන්ධය වන්නේ එම සුවඳෙහි වාර්තාවකි. එහෙයින් රූපක්කන්ධ වන්නේ හුදු වාර්තා හෝ සිතෙහි කා වැද්දීමයි. භෞතික පංච ඉන්ද්‍රියන්ම රූපක්කන්ධ ජනනය කිරීමට සහාය දේ. දැකීම දේ, ශබ්ද, ගඳ සුවඳ, රස හා ස්පර්ශ යන සියල්ලම රූප බව සිහිතබා ගන්න.

මනසට එක් මොහොතකට නිශ්චල පිංතූර රාශියක් ලැබේ. එක මොහොතකදී නොයෙක් ඉන්ද්‍රියන්ගෙන් එවන්නාවූ වාර්තා රාශියක් අපගේ මනසට ලැබේ. එය පිංතූර, ශබ්ද සහ

රස ආදිය සුමටව ගලායන්නට අවශ්‍යවන සිනමාවක් මෙන් අපට දර්ශනය කිරීමේ හැකියාව මනසට ඇත.

අන්තර් ජාලයට ගොස් පහත සඳහන් වෙබ් අඩවියට ප්‍රවේශ වී සජීවීකරණ විඩියෝව නරඹන්න.

<https://www.youtube.com/watch?v=V8A4qudmsX0>

1. මෙය නැරඹීමෙන් සිනමාවක් බලද්දී සිදුවන්නේ කුමක්දැයි පැහැදිලි වේ. සිනමාවක් යනු නිශ්චල රූප රාමු ශ්‍රේණියකි. සිනමා පටයක් නිර්මාණ කිරීමේදී සිදුකරන්නේ නිශ්චල රූප රාමු රාශියක් සාදා එය අවශ්‍ය තරම් වේගයකින් නැවත ධාවනය කිරීමයි. ඉතා සෙමෙන් නැවත ධාවනය කළ විට, එක් එක් රූප රාමු වෙන් වෙන්ව දක්නට ලැබේ. එහෙත් ප්‍රක්ෂේපණ වේගය වැඩිවන විට සැබෑ චලනයක් දක්නට හැකිය. ඉහත සජීවීකරණ විඩියෝව එය මනාව පැහැදිලි කරයි.

2. අප බාහිර ලෝකය අත් දකින්නේද ඒ අයුරින්මය. ඉහත විඩියෝව අවසානයේදී අප දකින්නේ මායාවක් යයි සඳහන්ව ඇත. බුදුන් වහන්සේ පෙන්වා දුන් ආකාරයට සැබෑ ජීවිතයේදී සිදුවන්නේත් එයමය. සැබෑ ජීවිතයේදී අප වෙත යමක් පැමිණෙනවා දකිනවිට ඇත්තෙන්ම අප දකින්නේ , නිශ්චල රූප රාමු ශ්‍රේණියක් හෝ අපගේ මනසෙහි වේගයෙන් ප්‍රක්ෂේපණය කළ වින්ත ය. එය අප සිනමාවක අත් දකින්නා වැනි දෘෂ්ටි මායාවක් පෙන්වයි.

පෙර තිබූ නිශ්චල රූප රාමුවල අඩංගුවූ තොරතුරු සියල්ල එක්තැන් කළේ මොළයෙන් යයි ඉහත විඩියෝවෙන් ගම්‍යය වූවත් එය සත්‍යය වන්නේ යම් පමනකට පමණි. මොළය එක් එක් රූප රාමු ඒකරාශී කළත් ඒවා සැබෑ මතකයන් ගෙන් තොරය, දකින්නාවූ දේ ගැන ගැඹුරු විස්තරයක් ඉන් ලබා ගත නොහැක. අප විඩියෝව දකිනවා පමනක්ම නොව දකිනා දේ හඳුනා ගනී (එහි රඟපාන අය, එම නළු නිලියන් රඟ දැක්වූ අනෙක් සිනමාවන් ආදියද, පසුබිමෙහි පෙන්වන ලද දර්ශන හා පරිසරය ආදියද අප දනිමු). මේ සියලු තොරතුරු ක්ෂණයකින් මොළයට ලබා ගත නොහැකිය. මෙය බොහෝ සෙයින් කල්පනාවට භාජනය කළ යුත්තකි.

අනිධර්මයට අනුව මෙහිදී සිදුවන්නේ මොළයේ මස්තිෂ්කය මගින් ගොනු කරන ලද දත්ත පැකට්ටු වාර්තාව මොළයෙන් හද වත්තුව හෙවත් මනස පවත්නා ස්ථානයට යැවීමයි. මොළයෙන් එවන්නාවූ තොරතුරු ලබා ගැනීම පිණිස විත්ත විදියක් හට ගනී. මනසිකාර සහ වේතනා වේතසික ආධාරයෙන් මනස ඒ සියලු දත්ත සම්පාදනය කරයි. අප ඉන්ද්‍රියයන්ගෙන් ලබන්නාවූ සංඥා අත්විඳින්නේ ඒ අයුරිනි. වැඩි විස්තර සඳහා කියවන්න “ විත්ත සහ වේතසික - විඤ්ඤාණය (සිහි ඇති බව) හට ගන්නේ කෙසේද”.

3. මොළය මනස වෙත එවන ලද තොරතුරු පැකට්ටු විත්ත මගින් විශ්ලේෂණයට භාජනය කිරීමෙන් වේදනා, සංඥා සහ ඒවාට අනුකූලව පසුව වැඩෙන සිතිවිලි හෙවත් විඤ්ඤාණ ජනනය කරයි. මනස එම ඉන්ද්‍රියයන්ගෙන් ලත් දත්තවලට ප්‍රිය/අප්‍රිය නම් සංකාර ජනනය කිරීමෙන් ඒ මත ක්‍රියා කරයි. එහෙයින්, ඉන්ද්‍රියන් ගෙන් ලත් තොරතුරු මත පදනම්ව මනස, ඊට අදාල රූපක්කන්ධ වලට අමතරව වේදනා පැකට්ටුවක් (එනම් වේදනාක්කන්ධ), සංඥා පැකට්ටුවක් (සංඥාක්කන්ධ), සංකාර පැකට්ටුවක් (සංකාරක්කන්ධ) සහ විඤ්ඤාණ පැකට්ටුවක් (විඤ්ඤාණක්කන්ධ) ජනනය කිරීම අපට දැක ගත හැකිය. ඇත්තවශයෙන්ම මෙම පංචක්කන්ධම ජනනය කරන්නේ එකම විත්ත විදියක් තුලය.

අපගේ අත්දැකීම් තැන්පත්ව ඇත්තේ එම “කන්ධ” වලය

1. එහෙයින්, අපගේ අත්දැකීම් තැන්පත්ව ඇත්තේ මනෝ නලයේ පවත්නා “සමුහ හෝ ගොඩවල් ” පහකය (රූප, වේදනා ,සංඥා, සංකාර, විඤ්ඤාණ). එම සමුහ පහේ ඇති සමහර “පැකට්ටු” අපගේ මනසට නැවත කැඳවා සිනමා පටයක් නරඹන අයුරින් නැරඹිය හැක. එසේ කරන විට එම අත්දැකීම දර්ශන හා ශබ්ද සමග අපගේ මනසට දිස්වේ.

එම එක් වර්ගයකට අයත් “පැකට්ටු” වල එකතුව කන්ධ යයි පැවසේ, රූපක්කන්ධ එයට නිදසුනකි. මේ සියල්ලම අප දකින, ශ්‍රවණය කරන, ආග්‍රාණය කරන ,රස විඳින හා ස්පර්ෂ කරන්නාවූ සහ සිතන්නාවූ දේවල අපගේ මනෝ වාර්තාය. අතීත අත්දැකීම් සිහිකිරීමට ඇති හැකියාව මනකය සේ හැඳින්වේ. සමහරුන්ට අන් අයට වඩා හොඳ

මනකයන් ඇත. සමහර අයට තම ජීවිතයේ සෑම දිනයක්ම වසර ගනනක් අතීතයට සිහිකළ හැකිය “අඛණ්ඩ මනක සටහන් ගැන මෑතකදී වාර්තා වූ සාක්ෂි (HSAM) ” කියවන්න. එම සිහි කැඳවිය හැකි ප්‍රමාණයන් ඇත්තෙන්ම විශ්මය ජනකය. අභිඥා ශක්තිය වැඩිමෙන් තම ජීවිත කාලයේ සිද්ධීන් පමණක් නොව අතීත භවයන් පවා සිහි කළ හැකිය. එහෙයින් කල්ප ගනානාවකට පෙර අප බෝසනානන් වහන්සේ දීපංකර බුදුන් වහන්සේගෙන් නියත විවරණ ලැබූ සිද්ධිය විස්තරාත්මකව සිහි කිරීමට ගෞතම බුදුන්වහන්සේට හැකි විය. අපගේ ප්‍රධාන සාකච්ඡාවට නැවත අවතීර්ණ වෙමු.

2. එක් මොහානකදී විවිධවූ ඉන්ද්‍රියන්ගෙන් ලැබෙන්නාවූ බහුවිධ සංඥාවන්, මොළය විශ්ලේෂණයට ලක් කරයි. අප සිතමාවක් නරඹන විට රූප දැකී, ශබ්ද අසයි එසේම ඒ සමගම ඉරිඟු පොරි වැනි කෑමක් රසබලන්නේ නම් එහි රසය මෙන්ම සුවඳද අත් විඳී. “සිහිවිල්ලක් යනු කුමක්ද? ” කියවන්න. ඔබ අභිධම්ම අධ්‍යයනය කර නැතත් සිදුවන ක්‍රියාදාමය ගැන මනා අවබෝධයක් ඉන් ලබා ගත හැක. වඩාත් ගැඹුරු විමසීමකට වඩා සමස්ත සංසිද්ධිය අවබෝධ කර ගැනීමට උත්සාහ කරන්න.යම් වස්තුවක් ගැන ඇතිවන සංජානනය එක් තත්පරයකදී ඇතිවන්නාවූ සිහිවිලි (වින්ත) රාශියක එකතුවකි. අපගේ දැනීම (වේදනා), සංජානනය (සංඥා), කෙසේ ක්‍රියා කළ යුතු දැයි අපගේ තීරණය (සංකාර), සමස්ත ඉන්ද්‍රිය අත්දැකීම (විඤ්ඤාණ) ඒ සෑම වින්තයකම ගැබ්වී ඇත. දර්ශණ හා ශ්‍රවණ සිද්ධියක් සම්බන්ධව අපගේ මනසෙහි ඇතිවන්නාවූ කාවැදීමද ඇතිවේ.

වෙනත් වචන වලින් පැවසිය හොත් අපගේ සියලු ඉන්ද්‍රිය අත්දැකීම් කන්ධ පහකින් විස්තර කළ හැක.අපගේ අත්දැකීම්වල එකතුව හෝ “අපගේ ලෝකය” පංචක්කන්ධ වේ, එය අපගේ ශරීරය නොවේ. එහෙයින් “රූප” යන්න පදාර්ථ හැඟවීමටත් එම පදාර්ථ රූපවල වාර්ථා සඳහා ද භාවිතා කරණ බව අවබෝධ කරගැනීම වැදගත්ය.

3. බුදුන් වහන්සේ “කන්ධ” යයි වදාළේ මෙම මනෝ සංරචක වලටය. සැබෑ ද්‍රව්‍යමය වස්තූන්, ශබ්ද , ගඳ සුවඳ , රස හෝ ස්පර්ෂ, රූපක්කන්ධ වලට අයත් නොවේ. මනෝ වාර්ථා හෝ ඉන්ද්‍රිය සංඥාවන්ගේ කා වැදීම පමණක් රූපක්කන්ධ වලට අයත් වේ. අපගේ ජීවිත කාලය පුරා එවන් ඉන්ද්‍රිය සංඥාවන්ගේ කන්ධ රාශියක් නිරන්තරයෙන්ම එක් රැස් කරයි.එහෙයින් රූප කන්ධ යෝ රූපක්කන්ධ යනු සැබෑ රූප නොව එම රූප

වල මනෝ ප්‍රතිබිම්භ වේ. මේ අයුරින්ම වේදනා පොදි (වේදනාක්කන්ධ), සංඥා පොදි (සංඥාක්කන්ධ), සංකාර පොදි (සංකාක්කන්ධ) සහ විඤ්ඤාණ පොදි (විඤ්ඤාණාක්කන්ධ) අපි රැස්කරමින් සිටී.

4.අත්තේන්ම මෙතෙක් අප අත්දැක ඇත්තේ මෙම “කණ්ඩ” වන අතර මතු අනාගතයේදී අත් විඳීමට කැමැත්තේද එයමය. අපගේ වෙනස් වන්නාවූ අනන්‍යතාවය සහ බාහිර ලෝකය පිළිබඳ අප සතු හැඟීම් වලින් පංචක්කන්ධය සමන්විත වේ. අපගේ අතීත අත්දැකීම් මෙන්ම මතු අපේක්ෂාවන්ගෙන් එය සැකසී ඇත. පංචක්කන්ධ යනු අපගේ මුලු ලෝකයමයයි හැඳින් වූයේ එහෙයිනි. මෙම වාර්ථා අනන්තවූ ආරම්භය දැකිය නොහැකි එම කාල සමයට යන අතර එම වාර්ථාවලට ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව සමහරන්ට ඇත. ක්‍රමයෙන් අභිඥා ශක්තිය වැඩිමෙන් වඩ වඩාත් පෙර භවයන් මතක් කළ හැක.

රූපක්කන්ධයෙහි එකලොස් ආකාර රූප (අනෙක් කන්ධ වලටද එය එසේමය)

1. සබ්‍ද අදහස මෙතෙක් සැඟවී තිබුණත් මෙය බොහෝ සුභු දේශනාවල සවිස්තරව දක්වා ඇත. විශේෂයෙන්ම කන්ධ සුභුයෙහි එක් එක් කන්ධ වල අඩංගු වන්නේ කුමක්දැයි සඳහන්වේ.

රූපක්කන්ධයෙහි එකලොස් ආකාර රූප ඇත: ඒවා නම් අතීත, වර්තමාන, අනාගත, සමීප, දුර, සියුම් (සුකුමා), රළු (ඕලාරික), ප්‍රිය (පනිත), අප්‍රිය (අප්පනිත), අභ්‍යන්තර (අප්පත්තා), බාහිර (හභිද්ද). මෙහි අභ්‍යන්තර රූප (කාවච්චිම්) යනු නම සිරුරේම කොටස්වන අතර බාහිර රූප යනු බාහිර වස්තු කාවච්චිමය. එහෙයින් අප මෙතෙක් දැක ඇති ඕනෑම දෙයක් (පෙර භවයන්වලදී පවා), මේ මොහොතේ දැකින්නාවූ දේ සහ මතු වට දැකින්නට අපේක්ෂා කරන්නාවූ දේ රූපක්කන්ධ වේ. අතීතයට අදාළ වාර්තා සදාකාලික වන අතර ඒවා නාමගොත්ත සේ හැඳින්වේ. අනාගතය ගැන ඇති රූප (නිදසුනක් සේ යමෙක් ගොඩනැංවීමට අපේක්ෂා කරන්නාවූ නිවසක සටහනක්) කාලයත් සමග වෙනස් විය හැක.

අනෙක් කන්ධ සතරෙහිද මෙම 11 ආකාරය දක්නට ලැබේ.

කන්ධ සූත්‍රය කෙටියෙන් අන්තර්ජාලයෙන් කියවීමට [Khandha Sutta: Aggregates](#) අඩවියට ප්‍රවේශ වන්න. එහි මෙතරම් විස්තර ඉදිරිපත් කර නැතත් එක් එක් කන්ධයන්හි සංචක 11 පැහැදිලිව දක්වා ඇත. එය ස්කන්ධ සූත්‍රය නොව කන්ධ සූත්‍රය බව සිතියට ගන්න. ස්කන්ධ යනු සාවද්‍ය බව මින් පැහැදිලිය.

2. බුද්ධ ධර්ම පසු ගිය වසර දහස තුල බෙහෙවින් කෙලෙසීමට ලක්ව ඇති බව මින් පැහැදිලිය. වාසනාවට තවමත් ත්‍රිපිටකය මුල් ආකාරයෙන්ම පවතී. මෙම බුද්ධ ශාසනය වසර 5000ක් පවතින බව බුදුහු වදාළ සේක.එය ඒ ආකාරයෙන්ම පවත්නා පිණිස සූත්‍ර සකස් කර ඇත්තේ සූත්‍ර හැඳින්වීම යටතේ මා මුලින් සඳහන් කළ ආකාරයටය. එසේම අනිධර්ම සහ විනය පිටකය මෙන්ම මුල් අටුවා තුනද අදත් නෙවෙනස්ව ත්‍රිපිටකයේ මුල් ආකාරයටම පවතී. “ ධර්මය සංරක්ෂණය කිරීම” සහ “ඓතිහාසික පසුබිම” කියවන්න. ථෙරවාද බුදු දහමේ මූලික ගැටළුව වන්නේ, සූත්‍ර දේශනා පදනම වශයෙන් නොගෙන කිසිම මාර්ග ඵලයකට නොපැමිණි, විසුද්ධිමග්ගය රචනා කර එම පිනෙන් මතු දේව භවයක් ප්‍රාර්ථනා කළ බුද්ධඝෝසයන්ගේ විසුද්ධිමග්ගය භාවිතා කිරීමට ඇති වැඩි හැඹුරුවයි.

ත්‍රිපිටකය භාවිතා කරන විටදී පවා බොහෝ දෙනෙක් අනිච්ච,දුක්ඛ ,අනන්ථ මෙන්ම කන්ධ සහ පටිච්ච සමුප්පාද යන පදවල සාවද්‍ය අර්ථ දැක්වීම් භාවිතා කරයි. වසර කිහිපයකට පෙර ශ්‍රී ලංකා රජයේ අනුග්‍රහයෙන් ප්‍රකාශයට පත්කළ ත්‍රිපිටකයේ සිංහල පරිවර්තනයේද මෙම ගැටළුව දක්නට ලැබේ.

පංචදපාදානක්කන්ධ - එ සියල්ල මානසිකය

1.ඉහත ඉදිරිපත් කළ “පංචක්කන්ධ හෝ සමුහ පහ - වැරදි ලෙස වටහාගත් සංකල්පය” යටතේ අප සාකච්ඡා කළේ යම් ප්‍රාණියෙකුගේ සමුහ පහ හෝ පංචක්කන්ධ

යෙහි ගැඹුරු අදහසයි. එක් එක් අයගේ පංචක්කන්ධ හෙවත් ලෝකය එකිනෙකට වෙනස්ය.

එසේම, භූමි තල 31 හි රූප හෝ පදාර්ථ සහ ශක්තිය පවතී. එහෙත් අපගේ අත්දැකීම් සියල්ලම මානසිකවුවද එහිද ශක්තිය ඇත. රූපක්කන්ධ යනු පදාර්ථයයි ඔබ සිතන්නේ නම් ඉහත ඉදිරිපත් කළ “පංචක්කන්ධ හෝ සමුහ පහ - වැරදි ලෙස වටහාගත් සංකල්පය” නැවත කියවන්න. අප අත්දකින ලද රූප, මේ මෙහොතේ අත් දකිමින් සිටින්නාවූ රූප හා මතුවට අත්දැකීමට අපේක්ෂා කරන්නාවූ රූප ගැන අපගේ සිතිවිලි, මතක, සංජානනයන් සහ අනිප්‍රායයන් ආදිය රූපක්කන්ධ වේ. එම රූපයන්ගේ ප්‍රතිබිම්භ සියල්ලම ඒ ලෙසම අපට සිහිකළ නොහැකි වුවත් අපගේ මනසේ කාවැදි ඇත.

ද්‍රව්‍යමය ලෝකය අප අත්දකින්නේ මේ මෙහොතේ පමණි, ඉන් පසු එය නැති වී යයි. විශේෂයෙන් දැකීම (දිවිඳී) සහ ශ්‍රවණය (සුඛ) අත්දැකීම ආ සැහෙන් නැසීයයි. අනෙක් භෞතික ඉන්ද්‍රිය සංඥා (මුඛ) තුන අප එය සැබවින් අත්දකින තාක් රැඳී පවතී. නිදසුනක් වශයෙන් අප ආහාරයක් රස විඳින තාක් එම ඉන්ද්‍රිය සම්බන්ධය පවතී. එසේම හිසරදයක් පවතින විටදී එම දුක්ඛ වේදනාව හෝ සම්භාහනයක් ලබන විට එම සුඛ වේදනාවද එය වින්දනය කරන තෙක්ම පවතී. එහෙත් ඒ ගැන සයවන ඉන්ද්‍රිය වන මනසින් සිතිවිල්ලක යෙදී සිටින විට (විඥාන) එය ඕනෑම අවස්ථාවක අත් විඳීමට හැකිය. අපට අතීත සිදුවීමක් සිහි කළ හැක නැතහොත් අනාගතයේ එවැන්නකට පෙළඹවීමක් මවා ගතහැකිය. අප අත්විඳින සියල්ලම දිවිඳී, සුඳී, මුඳී, විඤ්ඤාන වේ. ඒවා නැවත රූප, වේදනා,සංඥා, සංකාර, විඤ්ඤාණ වශයෙන් කාණ්ඩ ගත කරයි නැතහොත් පංචක්කන්ධ වශයෙන් සලකයි. දිවිඳී, සුඳී, මුඳී, විඤ්ඤාන යනාදිය මතකයේ රඳවා ගැනීම අවශ්‍යය නොවේ, මෙම පද සූත්‍ර වල දක්නට ඇති නිසා වෙන් මෙහි සඳහන් කළෙමි.

2.උපාදාන (“උපා” + “ ආදාන” යෙහි “ උපා ” යනු ආසන්න හෝ ලග සහ“ආදාන” යනු ඇදීමයි) යනු “ඇඳ ලග තබා ගැනීම” වේ. යමෙක් ඇඳ, ලග තබා ගන්නේ තමා සැබවින්ම ආශා කරණ දේ පමණි: ඒ පංච උපාදාන කන්ධ හෝ පංචඋපාදානක්කන්ධය. පංචඋපාදානක්කන්ධ පදය අල්වා ගත් සමුහ පහ වශයෙන් සිංහලට පරිවර්තනය කළ හැක.

එහෙයින් යමෙකුගේ අන්දැකීමට ලක්වූ අනන්තවූ වස්තු ප්‍රභේදයන් (මෙම ජීවිතයේදී පමණක් නොව නොගිණිය හැකි පුනර්භවයන් හිදී) පංචක්කන්ධ වන අතර ඇත්තෙන්ම යමෙකු හා බැඳීම් ඇති කර ගත් දේ සහ නමා හා සමීපව අල්වා තබා ගැනීමට ආශාවක් ඇති දේ පංචඋපාදානක්කන්ධ ද වේ. අනෙක් කන්ධ සතරටද එසේමය. එහෙයින් පංචඋපාදානක්කන්ධ යනු අප ආශා කරණ දේය, එවා මනෝ සංකල්පයට අයත් පංචක්කන්ධයෙන් ඉතා කුඩා කොටසක් පමණි.